

Na podlagi 20. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 30/11 – odl. US, 99/12 in 111/13) Vlada Republike Slovenije izdaja

O D L O K
o razglasitvi Cerkljanske laufarije
za živo mojstrovino državnega pomena

1. člen

Za živo mojstrovino državnega pomena se razglasi enota žive dediščine *Cerkljanska laufarija*, EID 2-00002 (v nadaljnjem besedilu: živa mojstrovina).

2. člen

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za živo mojstrovino, so:

- laufarija je pustna šega in prireditvev, ki se izvaja v Cerknem in sodi med najbolj prepoznavna pustovanja v Sloveniji,
- pustno skupino sestavljajo značilni pustni liki z naličji, izrezljanimi iz lipovega lesa,
- prva svetovna vojna in italijanska oblast sta laufarijo prekinili, vendar so jo Cerkljani leta 1956 na osnovi ustnih virov v celoti obnovili in od takrat naprej zavestno ohranjajo scenarij pustovanja in pustne like,
- sestavni del pustovanja je tudi branje obtožnice v starem cerkljanskem narečju, ki ga je moč slišati le še na pustovanju,
- ohranjanje cerkljanske laufarije je pomembno za prebivalce Cerknega z okolico, saj je pomemben element lokalne identitete in pomembno vpliva na prepoznavnost kraja in je del turistične ponudbe,
- leta 1991 je Občina Idrija maske cerkljanskih laufarjev razglasila za spomenik premične kulturne dediščine.

3. člen

Živa mojstrovina se razglasi z namenom, da se zagotovita njena javna dostopnost in njeno prenašanje iz roda v rod ter ohranijo naslednje varovane sestavine:

- izvajanje šege v predpustnem in pustnem času,
- izvajanje v Cerknem in okoliških vaseh,
- scenarij pustnega dogajanja,
- značilni tradicionalni pustni liki in njihove oprave ter naličja.

4. člen

Za živo mojstrovino velja varstveni režim, ki določa:

- izvajanje šege v predpustnem in pustnem času,
- izvajanje v Cerknem in okoliških vaseh,
- ohranjanje scenarija pustnega dogajanja,
- ohranjanje značilnih pustnih likov, njihove oprave in naličij,
- zagotavljanje kontinuitete izvajanja pustovanja,
- prenašanje tradicije na mlajše generacije,
- zagotavljanje ogleda pustnih likov izven pustnega časa v lokalnem okolju in spodbujanje muzejske prezentacije,
- dokumentiranje šege in hranjenje dokumentacije pri nosilcih,

- zagotavljanje pogojev za hranjenje in varovanje materialnih prvin za izvedbo laufarije (kostumi, naličja, rekviziti),
- preprečevanje komercializacije, ki bi ogrozila tradicionalno šego v lokalnem okolju.

5. člen

Nosilec ohranjanja Drežniškega pusta je Društvo Laufarija Cerčno, ki zagotavlja kontinuiteto izvajanja in ohranjanje šege.

6. člen

Strokovne naloge v zvezi z ohranjanjem žive mojstrovine opravlja Koordinator varstva žive dediščine v sodelovanju s krajevno pristojno organizacijo za varstvo premične dediščine.

7. člen

Nadzor nad izvajanjem odloka opravlja inšpektorat, pristojen za področje kulturne dediščine.

8. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana, dne
EVA 2014-3340-0004

Vlada Republike Slovenije

Alenka Bratušek
predsednica

OBRAZLOŽITEV:

Na podlagi predloga Koordinatorja varstva žive dediščine – Slovenskega etnografskega muzeja je ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino, na podlagi 20. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 30/11 – odl. US in 99/12) presodilo, da je enota žive dediščine *Cerkljanska laufarija (EID 2-00002)* živa mojstrovina izjemnega pomena za Republiko Slovenijo.

Vsebinska obrazložitev

Laufarija je pustna šega in prireditev v Cerknem, na kateri sodeluje domača pustna skupina laufarjev z značilnimi naličji iz lipovega lesa. Cerkljanska laufarija ohranja tradicijo pustovanja, ki sega v obdobje pred prvo svetovno vojno. V času italijanske oblasti (1918–1943) je bila prepovedana, leta 1956 so na osnovi ustnega izročila ponovno obudili potek in vseh štirinajst likov, ki so sodelovali pri zadnji laufariji leta 1914. Kasneje so dodali še nekaj novih likov in trenutno jih je skupaj 25. Osrednji lik je *pust*, najznačilnejši so *taterjasti* (trije liki), vodja skupine pa je *tastar*. Drugi liki so: *ta stara*, *lamant*, *ta bršlanast* in *marjetica*, *ta ličnat*, *ta loparjev*, *ta kužuhov*, *ta hrastav*, *ta žaklev*, *gospod* in *gospa*, *ta pjan* in *ta pjana*, *ta smrekov*, *ta žleht*, *ta košev*, *ta perjev*, *ta divji*, *ta slamnat* in *oštir*. Oprave iz mahu in zimzelenega rastlinja za *pusta*, *ta smrekovga* in *ta bršlanastga* vsako leto izdelajo na novo. Od leta 1992 za organizacijo in izvedbo pustovanja skrbi Društvo Laufarija Cerkno, ki v svojih prostorih tudi hrani vsa naličja in opremo.

V predpustnem času koledujejo po okoliških vaseh, na pustno nedeljo pa gre sprevod laufarjev na osrednji trg, kjer sodnik cesarsko-kraljeve sodnije *pustu* v starem cerkljanskem narečju preberejo obtožnico in ga priprejo. V torek dopoldne odkopljejo leseno kladivo (*bòt*), popoldne pa sodnik ponovno prebere obtožnico in *pusta* obsodi na smrt z udarcem po glavi z *bòtom*. *Pusta* odpeljejo neznano kam, laufarji pa zapešejo obredni ples *takapcinarska*. Pri laufariji gre za zavestno ohranjanje cerkljanske pustne dediščine, ki je pomemben del lokalne identitete in vpliva na prepoznavnost kraja.